

Дані, зібрані Bloomberg раніше, підтверджують цю думку, оскільки співвідношення ціни біткоїну до золота подвоїлося за останні три місяці щодо дати написання статті. Кожен раз, коли банки починають друкувати гроші, питання про крипто валюти, чия пропозиція обмежена, стає все більш актуальним. Але у криптоактивів є і свої проблеми. На цей час однією з найбільш серйозних нарікань на криптовалюти для платежів є їх волатильність, найбільш яскраво ілюстрована історія з Лазло Ханец (який заплатив 10 000 біткоїнів за пару піц Папа Джона в перші дні біткоїну). Іншою серйозною критикою є невизначений статус регулюючих органів, особливо щодо статусу криптографічних активів в якості забезпечення в очах таких регуляторів, як «Комісія з цінних паперів і бірж США» (SEC) [3].

З іншого боку, в історії буквально не було активів, які, як відомо, демонструють стабільну вартість з плином часу – вони стабільні тільки по відношенню до вартості іншого активу. Через це не існує універсального способу встановити стабільний поріг цінності, який буде тривалим [4]. З огляду на те, що мільярди користувачів месенджерів і клієнтів банків знайомляться з платіжними рішеннями на основі блокчейнів, ми можемо бути впевнені, що кожній великій організації в світі доведеться виробити реакцію на цю безпрецедентну ситуацію. А конкуренція між націями і ідеологіями, такими як Китай і Захід, торгові війни і війни в принципі можуть активно прискорити вироблення рішень, які стануть основою для масового впровадження криптографічних активів, а також використання їх в якості інструментів хеджування та об'єкта інвестицій.

ЛІТЕРАТУРА

1. Top 100 Cryptocurrencies by Market Capitalization. URL: <https://coinmarketcap.com/>
2. Станіславський В.Г. Біткоїн як засіб платежу у постіндустріальному суспільстві. *Наукові записки Міжнародного гуманітарного університету*, випуск 30, 2019 р. С. 58–62.
3. Omkar Godbole. Bitcoin Price Looks North Despite SEC's Latest ETF Rejection. URL: <https://www.coindesk.com/bitcoin-price-looks-north-despite-secs-latest-etf-rejection>.
4. Miko Matsumura. US-China Trade War and Its Effect on Cryptocurrencies. URL: <https://cointelegraph.com/news/us-china-trade-war-and-its-effect-on-cryptocurrencies>.
5. BitMEX. Руководство по фьючерсам. URL: <https://www.bitmex.com/app/futuresGuide>.
6. CMEGroup. Bitcoin futures. URL: <https://www.cmegroup.com/trading/bitcoin-futures.html>.
7. TeraExchange. Bitcoin Forwards. URL: <https://www.teraexchange.com/Home/Instruments>.
8. Etoro. Торговля CFD-контрактами. URL: <https://www.etoro.com/ru/trading/cfd/>.
9. 24option. CFD-trading. URL: <https://www.24option.com/eu/cfd-trading/>.
10. LedgerX. US-regulated trading platform for physically-settled digital currency derivatives. URL: <https://www.ledgerx.com/>.
11. Deribit. BTC Options Contract. URL: <https://www.deribit.com/pages/docs/options>.
12. Anthony Cuthbertson. Bitcoin price shoots up after Trump tweets about China tariffs. URL: <https://www.independent.co.uk/life-style/gadgets-and-tech/news/bitcoin-price-latest-trump-us-china-trade-war-tariffs-a9078861.html>.
13. Anthony Cuthbertson. Bitcoin price: No-deal Brexit 'will see cryptocurrency value hit record high'. URL: <https://www.independent.co.uk/life-style/gadgets-and-tech/news/bitcoin-price-brex-it-no-deal-value-analysis-boris-johnson-a9047301.html>.

В.Г. Станиславский. Децентрализованные криптоактивы как инструменты хеджирования. – Статья.

Аннотация. В статье автор рассмотрит децентрализованные криптоактивы, в том числе классический биткоин, как инструменты хеджирования в условиях интеграции в финансовые рынки и социально-политической и экономической нестабильности на мировой арене. Автор постарается проанализировать и сопоставить классические производные финансовые инструменты, деривативы суть их применения и их ключевые функции.

Ключевые слова: криптовалюта, электронные деньги, цифровые валюты, Виртуальные валюты, блокчейн, постиндустриальное общество, цифровое золото, хеджирование, миграция капитала.

V. Stanislavskiy. Decentralized crypto assets as hedging instruments. – Article.

Summary. In article, the author will consider decentralized crypto assets, including classic bitcoin, as hedging instruments in the context of integration into financial markets and socio-political and economic instability on the world stage. The author will try to analyze and compare classical derivative financial instruments, derivatives, the essence of their application and their key functions.

Key words: cryptocurrency, electronic pennies, digital currency, virtual currency, blockchain, post-industrial suspension, digital gold, hedging, capital migration.

В.О. Тимошева

студентка 5 курсу

Хмельницького національного університету,

м. Хмельницький, Україна

Науковий керівник: **М.П. Олійник**

доктор історичних наук, професор,

Хмельницький національний університет,

м. Хмельницький, Україна

ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ БЕЗПЕКОВОЇ ПОЛІТИКИ ЄС

Анотація. У статті розкрито основні проблеми спільної безпекової політики ЄС, а також проаналізовано кроки для їх вирішення. Досліджено зародження політики, а також стан сучасного її розвитку. Зроблено висновки щодо практичних кроків ЄС та їх дієвості.

Ключові слова: Європейський Союз, спільна зовнішня і безпекова політика, інтеграція, партнерство, Європейська служба зовнішньої діяльності, інструмент підтримки стабільності та миру.

Постановка проблеми. Питання спільної безпекової політики Європейського Союзу є одним із пріоритетних напрямів діяльності, що зумовлено зміною характеру та інтенсивності загроз європейській безпеці. Якщо за умов біполярного устрою світової безпекової сфери, який існував з моменту завершення Другої світової війни і до розпаду Радянського Союзу в 1991 р., основними загрозами національній та регіональній безпеці були відкриті збройні конфлікти, військова інтервенція, загрози територіальному та політичному устрою країн, то на сучасному етапі основними викликами є тероризм, поширення зброї масового знищення, міжнародна злочинність, нелегальна міграція, політична нестабільність, етнічні конфлікти, а від 2014 р., з початком агресії Росії проти України, наростання прямої загрози, принаймні східноєвропейським країнам – членам ЄС. Набір інструментів протидії означеним загрозам, який набув форми спільної зовнішньої та безпекової політики, а також спільної безпекової і оборонної політики ЄС, є предметом численних досліджень, що вимагають подальшого поглиблення та розвитку. Необхідність вивчення спільної безпекової політики ЄС зумовлена також унікальністю побудови повнофункціональної, інтегрованої та чітко скоординованої системи управління процесами реалізації цього виду політики. Адже за своєю багатовимірністю та складністю, які передбачають врахування інтересів усіх учасників європейського політичного процесу для досягнення максимальної ефективності рішень, що приймаються, ця система не має аналогів у світі.

Мета статті полягає у висвітленні сучасних проблем безпекової політики ЄС та подальшому їх вирішенню.

Виклад основного матеріалу дослідження. Одним із чинних напрямів діяльності Єврокомісії є здійснення безпекової політики. Вона покликана забезпечити захист інтересів ЄС в умовах формування нової системи міжнародних відносин, що зумовлена ростом терористичної загрози, міграційною та фінансовою кризами, агресивною політикою Росії, наростанням внутрішніх сепаратистських рухів.

Європейська безпекова доктрина сформувалася відносно недавно, і її створення стало результатом як внутрішніх, пов'язаних з логікою розвитку ЄС, так і зовнішніх чинників. Серед останніх слід назвати етапні зміни у глобальному безпековому середовищі, датовані терористичним нападом 11 вересня 2001 р. у США та терористичною атакою 11 березня 2004 р. у Мадриді [7, с. 53]. Саме з цього часу міжнародний тероризм усвідомлюється як ключова загроза, і це знаходить безпосереднє відображення у безпековій концепції ЄС. Створення цієї концепції не в останню чергу продиктоване необхідністю виробити власне, притаманне саме ЄС, стратегічне бачення. Адже перед обличчям ініціатив США, що діє рішуче і має докладну Національну стратегію безпеки, і не маючи власної стратегії, ЄС був приречений діяти винятково у режимі реагування.

Домінування США у проведенні військово-повітряної операції НАТО в Югославії у черговий раз нагадало європейцям про їхню слабкість у військовій сфері та небезпеку значного відставання Європи від США в оборонній галузі [8]. На думку експертів, проблемою Європи з її загальним високим техноло-

гічним рівнем є надмірна чисельність національних збройних сил за наявності фрагментарної оборонної галузі та відсутності узгодженої військової стратегії. Збереження такої ситуації в подальшому загрожуватиме єдності Альянсу, оскільки важко вести спільні бойові дії, використовуючи різну за технічними показниками зброю.

Особливий спалах інтересу до проблеми формування європейських сил виник під час саміту країн ЄС у Ніці, де, зокрема, виявилися розбіжності позицій Франції та Великобританії. Врешті решт вдалося домогтися від французів найважливіших поступок, запобігти перетворенню корпусу на окрему європейську армію і забезпечити його підпорядкованість військовому командуванню НАТО. На саміті ЄС у Ніцці була прийнята офіційна програма формування європейського корпусу швидкого реагування і у перспективі системи оборони Європи [9, с. 3].

До посилення європейського чинника під час вирішення комплексу питань, пов'язаних з безпекою та обороною на континенті, значною мірою спонукає невдоволення європейців тим, як США в ході військово-повітряної кампанії НАТО проти Югославії нав'язували свої рішення малим країнам Європи. До цього змушує також усвідомлення того факту, що в результаті інтервенції Північноатлантичного альянсу в Югославії європейські союзники на багато років втягнулися в обтяжливу для них відбудову Балкан.

Разом з тим очевидно, що трансатлантичні зв'язки, принаймні у короткій і середньостроковій перспективі, зберігатимуть свою ключову роль. Це пов'язано з тим, що суто європейський оборонний потенціал ще довго буде недостатнім порівняно з можливостями Альянсу для ефективного реагування на ті непрості виклики, які постануть перед міжнародною спільнотою у XXI ст. Найближчим часом спільна європейська оборона формуватиметься на базі військових засобів НАТО [2, с. 232].

У разі використання ЄС операційних можливостей Північноатлантичного альянсу виникає делікатна проблема, яка полягає у неспівпадінні членства країн в НАТО та ЄС. Така ситуація може призвести до усунення ряду європейських держав від участі у прийнятті рішень щодо СЄПБО або навпаки – до нав'язування їм (передусім Туреччині та Норвегії, а також нейтральним країнам – членам ЄС) зобов'язань, що суперечать їх національній оборонній політиці.

Бажання ЄС набути оборонної самостійності стало викликати різке невдоволення США. Оскільки НАТО є основною ланкою трансатлантичної єдності, її послаблення призведе до втрати домінування США в Європі. Занепокоєння США розвитком ситуації на європейському континенті пов'язано з побудовою незалежної від США Європи, в якій політичним компонентом буде інституціалізований ЄС, економічним – спільна валюта, військовим – європейські військові сили [7, с. 45].

Створення в Європі специфічної військово-політичної структури – нехай не самодостатньої і обмеженої в можливостях – створює принципову альтернативу НАТО. Практично ніхто в Європі не зневажив би можливістью позбутися заокеанської парасольки часів «холодної війни». Навіть нейтральні країни – Австрія, Фінляндія і Швеція – готові брати участь у спільній оборонній програмі ЄС, але не вважають у цьому зв'язку необхідним свій вступ до НАТО [1, с. 107–112]. Але на питання, чи зможе Європа зберігати свій військово-політичний потенціал і забезпечувати безпеку без НАТО, поки що відповіді немає. Європейський корпус без опори на НАТО не зможе виконувати свої завдання. Адже самі країни ЄС, аналізуючи свої можливості, відзначили, що ні засобами стратегічного перекидання військ, ні супутниковим зв'язком, ні системами командування, керування і створення перешкод для ворожих радіолокаційних станцій Європа не володіє. Їй прийдеться покладатися на можливості НАТО протягом принаймні найближчого десятиліття. Так що, по суті, оборонні амбіції ЄС як одного зі світових «полюсів» щонайменше безпідставні. Та й амбіцій таких у «ЄС у цілому» немає – переважають розбіжності [1, с. 107–112].

Питання координації правоохоронної діяльності й антитерористичних акцій та участі в міжнародній коаліції є актуальним у порядку денному держав Європейського союзу. ЄС, як і США, прагне не тільки здійснювати повний контроль над антитерористичною операцією, але й одержувати одне від одного всю можливу розвідувальну інформацію, пов'язану з її проведенням.

У Європі є розуміння того, що антитерористичні та інші заходи у боротьбі із глобальними загрозами будуть по-справжньому діючими лише за умов налагодження відповідної структури обміну інформацією між її членами. Це саме є передумовою подальшого відпрацювання системи прийняття рішень і керування спільними операціями. Зокрема, процеси скасування кордонів між країнами ЄС і введення загальної валюти, з одного боку, та координації діяльності правоохоронних і розвідувальних органів, з іншого, можуть взаємно посилювати один одного.

Треба визнати, що на цей час спроби розробити хоча б загальноприйнятні структурні принципи нової архітектури європейської безпеки виявилися марними. Європейська ідентичність у сфері безпеки

та оборони навряд чи принципово змінить ситуацію. Є небезпека, що вони лише уповільнять процес створення нової архітектури Європейської безпеки [1, с. 112].

Спроби побудувати всеохоплюючу модель безпеки для Європи на основі ОБСЄ, як пропонує Росія і ряд інших країн, і створити Раду Безпеки Європи на кшталт Ради Безпеки ООН вірогідно будуть контрпродуктивними і принесуть більше проблем і важких питань, ніж продуктивних рішень [8].

Щодо соціогуманітарної безпеки, то особливості сучасного поступу людства призвели до розширення меж розуміння безпеки глобальними гравцями світу та керівними органами системи забезпечення міжнародної і національної безпеки. Процеси глобалізації посилили взаємозв'язок соціальних і гуманітарних детермінант світового розвитку й актуалізували проблему соціогуманітарної вразливості навіть стабільних країн і регіонів. Зміна морально-ціннісних орієнтацій у забезпеченні життєдіяльності суспільства стала поштовхом до розширення сутності і змісту категорії «безпека» – з'явилося поняття «м'яка безпека» [6].

Водночас з огляду на новий характер загроз і викликів, пов'язаних із особливостями відносин сучасного світу, процеси, що відбуваються у будь-якій царині життєдіяльності суспільства, об'єктивно впливають на якість та рівень життя людини, стабільність суспільства, держави геополітичного регіону. Як показала практика, соціально невдоволені групи населення стають джерелом конфлікту і є сприятливими для поширення екстремізму, сепаратизму, тероризму тощо. Все це має негативні наслідки для забезпечення соціогуманітарного розвитку і стає загрозою національній і міжнародній безпеці.

Шляхом вирішення цієї проблеми може стати продумана ефективна політика у соціогуманітарній сфері. Сповідуючи європейські гуманітарні цінності і визначаючи законні інтереси і права людини, держави – члени ЄС, незважаючи на певні відмінності та різний рівень розвитку, декларують бажання розбудовувати так звану Європейську соціальну модель, наукове обґрунтування якої базується на основі Європейського права [5, с. 79].

Також доцільно було б згадати «доктрину Х. Солани», яка була розроблена в 2003 році іспанським політичним діячем та стала одним із перших документів, що визначив засади забезпечення безпеки в сучасному світі. Закликаючи держав – членів ЄС та США разом з іншими країнами взяти на себе відповідальність за протидію глобальним викликам і загрозам, Х. Солани провідне місце в забезпеченні безпеки надав соціогуманітарному складнику. Поряд із такими викликами і загрозами, як регіональні конфлікти, тероризм, розповсюдження зброї масового знищення, на провідні позиції в забезпеченні безпеки вийшли питання подолання бідності та проблеми поганого урядування [3 с. 236–237.].

У стратегії внутрішньої безпеки ЄС на шляху до моделі європейської безпеки, розробленій у 2010 р., було акцентовано, що ЄС повинен створити безпечне середовище, в якому люди в Європі будуть відчувати себе захищеними, а також ввести в дію механізм для підтримання високого рівня безпеки не лише в межах ЄС, а й під час подорожі громадян у треті країни і у віртуальному просторі. У документі було визначено такі нові загрози безпеці, як тероризм, організована злочинність, у тому числі корупція, кіберзлочинність, транскордонна злочинність, насилля, природні або викликані людиною катастрофи, що призводять до соціально-економічних зрушень і потрясінь, стала поштовхом до ревізії політики ЄС у сфері внутрішньої безпеки та пошуку дієвих механізмів забезпечення соціогуманітарної безпеки в майбутньому [5, с. 80–81]. Так, у 2015 році Європейська Комісія розробила нову стратегію ЄС у сфері внутрішньої безпеки на 2015–2020 рр. Провідне місце питання безпеки знайшли й у Нових підходах до Європейської політики сусідства. Орієнтуючись на Європейський порядок денний у сфері безпеки, Нова Європейська політика сусідства протистоятиме секторальним викликам у сфері безпеки, пов'язаним із міграцією, незаконним перевезенням мігрантів, торгівлею людьми. Подальші зусилля будуть спрямовані на боротьбу з тероризмом та радикалізацією. Визначаючи стабілізацію головним політичним пріоритетом оновленої Європейської політики сусідства, документом передбачено мобілізацію зусиль для підтримки всеохоплюючого економічного та соціального розвитку [4, с. 160].

Отже, можна зробити висновки, що Європейська безпекова політика сформувалася відносно недавно, і саме тому вона значно відстає у військовій сфері від США. Найближчим часом спільна європейська оборонна формуватиметься на базі військових засобів НАТО, оскільки поки що важко сказати про самостійність безпеки Європи без НАТО. Серед проблем Європи є надмірна чисельність національних збройних сил за наявності фрагментарної оборонної галузі і відсутності спільної оборони. А також є проблеми із соціальними групами населення, які є джерелом конфлікту.

Враховуючи всі загрози ззовні, у реформуванні оборонної сфери вже було зроблено певні практичні кроки. У 2015 Європейська Комісія розробила нову стратегію ЄС у сфері внутрішньої безпеки на 2015–2021 рр. Також Європарламент заявив про створення до 2025 р. Європейського оборонного союзу.

ЛІТЕРАТУРА

1. Брежнєва Т.В. Стратегічне партнерство НАТО та ЄС військово-оборонні аспекти. *Наук. праці Чорноморського ун. ім. П. Могили*. 2013. № 200. С. 107–112.
2. Вонсович О.С. Передумови та тенденції розвитку європейських інтеграційних процесів у сфері безпеки. *Стратегії зовнішньої та безпекової політики провідних міжнародних акторів*. 2009. № 1. С. 228–235.
3. Матлай Л. Хав'єр Солана в європейській політиці та дипломатії. *Наук. вісн. Одеського нац. економ. ун.* 2015. № 12. С. 226–242.
4. Руда В.В. Динаміка розвитку спільної зовнішньої політики та політики безпеки країн ЄС після 1991 р. *Наук. праці Чорноморського держ. ун. ім. П. Могили*. 2009. № 91. С. 153–159.
5. Яковюк І.В. Спільна зовнішня політика і політика безпеки Європейського Союзу: історія питання. *Державне будівництво та місцеве самоврядування*. 2005. №10. С. 76–87.
6. Словник-довідник Європейського Союзу / за ред. Ю Марченко. Київ : К. І. С., 2001. 152 с.
7. Толстов С. В. Європейська безпека в умовах багатопольярного світу. *Зовнішні справи*. 2010. № 3-4. С. 50–54.
8. НАТО – США. URL: <https://ukraine-nato.mfa.gov.ua/ua/about-nato/myths-about-nato/nato-isnot-usa> (дата звернення: 10.09.2019).
9. Фесенко С.Н. Становлення та розвиток європейської оборонної політики. URL: <http://www.kbuara.kharkov.ua/e-book/apdu/2010-2/doc/4/01.pdf>. (дата звернення; 8.09.2019).
10. Андрєєва М., Баштанник В., Горбатюк С. та ін. Актуальні проблеми європейської інтеграції та євроатлантичного співробітництва України. URL: http://www.dridu.dp.ua/konf/konf_dridu/2016_05_19_material_PEI.pdf (дата звернення: 08.09.2019).

В.А. Тимошева. Проблемы и перспективы безопасности ЕС. – Статья.

Аннотация. В статье раскрыты основные проблемы общей безопасности ЕС, а также проанализированы шаги для их решения. Исследовано зарождение политики безопасности, а также состояние современного ее развития. Сделаны выводы относительно практических шагов ЕС и их действенности.

Ключевые слова: Европейский Союз, общая внешняя политика и политика безопасности, интеграция, партнерство, Европейская служба внешней деятельности, инструмент поддержания стабильности и мира.

V. Tymosheva. Problems and prospects of EU security policy. – Article.

Summary. The article describes the main problems of the common security policy of the EU, and analyzes the steps to solve them. The origin of politics and the state of its modern development are investigated. Conclusions have been drawn on EU practical steps and their effectiveness.

Key words: European Union, common foreign and security policy, integration, partnership, European external action service, instrument for stability and peace support.

УДК 658:655.1

Л.П. Шендерівська

кандидат економічних наук, доцент,

доцент кафедри менеджменту видавничо-поліграфічної галузі

Національного технічного університету України «Київський політехнічний інститут

імені Ігоря Сікорського»,

м. Київ, Україна

УПРАВЛІННЯ ЕФЕКТИВНІСТЮ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ ПОЛІГРАФІЧНОЇ ГАЛУЗІ

Анотація. Обґрунтовано пріоритетність застосування часткових показників з метою визначення причинно-наслідкових зв'язків у процесі управління ефективністю діяльності. Визначено необхідність прищеплення споживачам культури справедливої оплати за продукцію, роботи, послуги. Запропоновано схему управління ефективністю діяльності підприємства на засадах раціонального використання ринкових можливостей та соціальної орієнтації.

Ключові слова: ефект, ефективність, інтенсифікація, збалансування економічних інтересів, мотивація працівників, soft skills (м'які навички).